

**ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT
KLEIBERGING MEERS**

5 JANUARI 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Probleemstelling.....	3
3.2 Doel.....	3
3.3 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING.....	6
6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU.....	7
6.1 Algemeen.....	7
6.2 Humane en ecotoxicologische effecten.....	7
6.3 Verontreiniging grondwater.....	8
6.4 Geluid- en stofhinder.....	8
6.5 Energieverbruik en luchtverontreiniging.....	8
7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	9
8. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIE.....	9
9. VORM, PRESENTATIE EN SAMENVATTING.....	10

1. INLEIDING

Exploitatiemaatschappij L'Ortye Stein B.V. heeft het voornemen een kleiberging in te richten in Meers. Deze kleiberging maakt onderdeel uit van het Grensmaasproject. De inrichting van de kleiberging is vanwege zijn omvang m.e.r.-plichtig op grond van het Besluit m.e.r. bijlage C categorie 18.3. In het kader van een proefproject wordt allereerst 480.000 m³ specie geborgen. Op termijn is de omvang van de berging 4.000.000 m³.

Bij brief van 20 oktober 2000 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 30 oktober 2000².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

In het opgestelde MER voor het Grensmaasproject is de kleiberging te Meers ook al aan de orde geweest. Toen is aandacht besteed aan de locatiekeuze van de berging en de gevolgen van de ligging van de kleiberging op het milieu in de omgeving. In aanvulling daarop is in de startnotitie en het bijgevoegde Definitief Ontwerp Proefproject Meers al het merendeel van de voor deze milieueffectrapportage relevante informatie aan de orde gekomen. Bij het opstellen van haar richtlijnenadvies heeft de Commissie de startnotitie op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming getoetst. Verder richt dit advies zich vooral op die onderwerpen die in aanvulling op deze informatie nog in het MER nader aan de orde moeten komen.

Teksten die kunnen worden beschouwd als adviesrichtlijnen, staan in cursieve letter, toetsingsteksten in de normale letter.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het merendeel van de informatie die nodig is voor een MER ten behoeve van de besluitvorming over de kleiberging Meers is al aan de orde geweest in het MER Grensmaas, of staat vermeld in de startnotitie die bij de start van de m.e.r. is gepresenteerd.

De Commissie adviseert de volgende informatie nog toe te voegen:

1. een betere onderbouwing van de stelling dat er geen mogelijkheden zijn voor **hergebruik** van een deel van het materiaal, al dan niet na zandscheiding. Als er reële mogelijkheden voor hergebruik zijn, dan is een vergelijking op zijn plaats tussen de (milieu)effecten en kosten/baten daarvan met die van het gebruik van het materiaal volgens de huidige plannen;
2. de beschrijving van een variant waarin **gedifferentieerder wordt omgaan** met materialen met een verschillende verontreinigingsgraad en waarbij het schoonste materiaal, voor zover het niet kan worden afgevoerd, bij voorkeur wordt geborgen in de deklaag en aan de kant van de berging waar de kwelstroom het grootst is, zolang en voor zover dat niet leidt tot te veel extra vervoersbewegingen;
3. de meest recente gegevens over de verspreiding van zware **metalen** onder anaërobe omstandigheden, waarbij ook gegevens worden vermeld over de zwavelgehalten in de bodem;
4. enkele aanvullende gegevens over het risico op erosie en opstuwing van het grondwater;
5. een **samenvatting**;
6. een aanzet voor het **evaluatie**programma.

De informatie in de startnotitie is inzichtelijk en vrijwel compleet, waardoor voor de bovengenoemde informatie kan worden volstaan met een of meer aanvullende paragrafen.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In een probleemstelling moet worden beschreven voor welke (bestaande en/of toekomstige) knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden.

Paragraaf 2.1 van de startnotitie bevat hierover voldoende informatie.

3.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Daarbij moeten ook de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven.

In de startnotitie staat dat het gaat "om het op een verantwoorde wijze bergen" van in het kader van het Grensmaasproject vrijkomende grond. Dat is weinig expliciet. Aan "verantwoord" wordt in de startnotitie verderop met name invulling gegeven door toetsing aan het Beleidsstandpunt Baggerspeciebergiging en het Beleidsvoornemen Actief Bodembeheer (Startnotitie §6.1 en bijlage 3).

3.3 Besluitvorming

In het MER moet kort worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen.

Het vigerend beleid is in de startnotitie voldoende beschreven. Hetzelfde geldt voor de te nemen besluiten.

De Commissie constateert echter dat bij toetsing aan het Beleidsvoornemen Actief Bodembeheer onvoldoende wordt aangetoond waarom toepassing volgens de "hogere treden op de Ladder van Lansink" niet tot de in beschouwing te nemen alternatieven behoort.

Op pagina 42 van het Grondstromenplan staat als argument: "Vanuit de doelstellingen van het integrale Grensmaasproject kan er geen schone grond uit het projectgebied worden afgevoerd, omdat hierbij de onlosmakende samenhang van de projectdoelstellingen wordt aangetast". Wanneer dit het belangrijkste argument zou zijn, ondergraaft dat de uitspraak in de startnotitie op pagina 20 dat "De grootte van de kleibergingen wordt bepaald door de hoeveelheid vrijkomende dekgrond uit de rivierverruiming en weerdverlaging, en niet door de delfstoffenbehoefte." De noodzaak om het Grensmaasproject via delfstoffenwinning te financieren lijkt dan bepalender (zie ook de opmerkingen op pag. 5 van het Definitief Ontwerp onder de kop "Delfstoffen").

De Commissie acht een betere onderbouwing van de stelling wenselijk dat er geen mogelijkheden zijn voor direct hergebruik van materiaal, waarbij onder andere op de technische en milieuhygiënische geschiktheid wordt ingegaan.

De argumenten waarmee materiaalhergebruik na bewerking (door middel van zandscheiding) wordt weggeschreven, overtuigen niet. Gesteld wordt, dat bewerking niet doelmatig is, als er sprake is van cocktails aan verontreiniging (Grondstromenplan pag. 40). Deze bewering is onjuist, met name als het gaat om zandscheiding. Ook wordt gesteld, dat er in dat geval geen kleiberging meer mogelijk zou zijn. De Commissie wijst erop, dat het zeker niet om bewerking van de volledige materiaalstroom gaat en dat er bovendien ook nog een kleifractie vrijkomt die moet worden geborgen. In de startnotitie wordt zo voorbijgegaan aan de mogelijkheid van een kleiberging die kleiner van omvang is, waarmee het als reservegebied aangeduide deel van de berging niet hoeft te worden benut. De consequenties (financieel en milieuhygiënisch) zouden met enkele uitgewerkte voorbeelden kunnen worden aangegeven.

- De Commissie adviseert op deze twee punten een aanvullende beschouwing te geven, die zich ook uitstrekt over het totale project.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

De voorgenomen activiteit en relevante alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Het verdient het aanbeveling in het MER onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

De voorgenomen activiteit betreft in deze m.e.r. het inrichten van een kleibergring van 4.000.000 m³ bij Meers. In de startnotitie worden alleen de gevolgen van het proefproject Meers (480.000 m³) beschreven, omdat dat voldoende aanvullende informatie geeft ten opzichte van het MER Grensmaas.

De Commissie ondersteunt de uitspraak in de startnotitie dat locatiekeuze reeds voldoende is onderbouwd in het MER Grensmaas, alsmede dat in het MER Grensmaas reeds voldoende is ingegaan op de gevolgen van een kleibergring van een dergelijke omvang op die locatie in het algemeen. Om die reden acht de Commissie twee inspraakreacties⁵ die bij dit project zijn ingediend niet meer aan de orde. Ook acht de Commissie het terecht dat wordt volstaan met het beschrijven van de gevolgen van de inrichting van het proefproject, omdat deze zijn door te trekken naar de totale berging. Wel adviseert zij ter beantwoording van de inspraakreactie van de gemeente Stein⁶ nog nader in te gaan op de hydrologische effecten bij aanleg van de totale berging.

De startnotitie concentreert zich op de gevolgen van de berging voor zover die per inrichtingsvariant verschillen. In de startnotitie komen de volgende alternatieven en varianten aan de orde:

1. Alternatief **gescheiden berging** met specieklasse 2, 3, 4 in de kern en klasse 0 en 1 in de mantel van de berging en als bovenafdichting. Bij gescheiden bergen behoort een procedure van gescheiden ontgraven en een bepaalde wijze van vullen (aanleg van storttaluds). Gescheiden ontgraven materiaal wordt, voor zover nodig, in tijdelijke depots gezet.
2. Alternatief **ongescheiden berging**. Waarbij als varianten wordt ingegaan op het aanbrengen van een schone afdeklaag of het aanleggen van een ondoorlatende afdeklaag met drainage.

De variant met een schone afdeklaag wordt als niet relevant beschouwd, omdat de afdeklaag niet meer vervuild wordt dan de grond die er nu ligt. De variant met drainage en een bovenafdichting van slecht doorlatend materiaal wordt in de bijlage onderzocht en als niet zinvol 'weggeschreven'.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- *realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;*
- *uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.*

De Commissie adviseert bij het ontwikkelen van het mma een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermee wordt bedoeld, dat toepassing van de beste bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen. Het verwachte draagvlak of een (eerder) vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtin-

⁵ Zie bijlage 4, reacties nummer 3 en 4, waarin wordt gevraagd om een locatieafweging.

⁶ Zie bijlage 4, nummer 1.

gen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

Volgens het MER Grensmaas was gescheiden berging het meest milieuvriendelijke alternatief vanuit het perspectief “verspreiden verontreiniging”. In de startnotitie staat dat op basis van voortschrijdend inzicht duidelijk is geworden dat de verspreiding van de verontreiniging lager is dan destijds werd aangenomen. Verder blijkt de uitvoering van gescheiden ontgraven en berging niet op alle locaties uitvoerbaar. Bovendien leidt gescheiden ontgraven en berging tot belangrijk meer inzet van materieel: energieverbruik, CO₂-uitstoot, geluidemissie. In de startnotitie concludeert men op grond van dit nadere onderzoek dat ongescheiden berging milieuvriendelijker is dan gescheiden berging.

- Om deze uitspraak op juistheid te kunnen beoordelen adviseert de Commissie de onderstaande varianten uit te werken.
 1. Hergebruik (al dan niet door zandscheiding) van een deel van de dekgrond gecombineerd met een kleiberging die minder breed is. Deze variant hoeft alleen te worden uitgewerkt, wanneer uit de informatie die is gevraagd bij hoofdstuk 3, blijkt dat hergebruik van een substantieel deel van het materiaal een realistische optie is.
 2. Gedifferentieerder omgaan met materialen met een verschillende verontreinigingsgraad, waarbij het schoonste materiaal, voor zover het niet kan worden afgevoerd, bij voorkeur wordt geborgen in de deklaag en aan de kant van de berging waar de kwelstroom het grootst is, zolang en voor zover dat niet leidt tot te veel extra vervoersbewegingen.

Volgens de huidige plannen wordt immers ook schone grond in de kleiberging gestort die wellicht beter op andere plaatsen kan worden gebruikt. Er kan wellicht gedifferentieerd worden omgegaan met materialen uit verschillende delen van het gebied (bijvoorbeeld materiaal uit schone stoorlagen, deklaag hoogwatergeul, e.d.), zonder dat dit per definitie hoeft uit te monden in een totaal gescheiden berging, met alle logistieke, milieuhygiënische en financiële nadelen van dien.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

In de startnotitie staat terecht dat hieraan voldoende aandacht is besteed in het MER Grensmaas.

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

6.1 Algemeen

De milieueffecten van de verschillende alternatieven moeten volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven om een onderlinge vergelijking mogelijk te maken.

In de startnotitie staat dat gevolgen alleen worden beschreven voor zover deze niet al eerder zijn beschreven, ernstig zijn en onderscheidend vermogen hebben. De Commissie onderschrijft dat de hydrologische effecten en de effecten op water- en sedimenthuishouding, landschap en cultuurhistorie hiertoe niet behoren. Voor een tweetal punten vraagt de Commissie nog aanvullende informatie:

- Bij de rivierkundige effecten moet worden aangegeven welk risico er is dat de berging door de ligging in het winterbed door de vrije erosie van oevers mee zou eroderen en welke maatregelen daartegen zonodig kunnen worden getroffen.
- Bij de hydrologische effecten dient (in reactie op de inspraak van de gemeente Stein) nog te worden ingegaan op de stromingsrichting van het grondwater en de kans op en gevolgen van opstuwing bij aanleg van de totale berging.

De effectbeschrijvingen voor natuur zijn in het MER Grensmaas al goed uitgevoerd. De doelen zijn duidelijk omschreven. In aanvulling daarop staat in de startnotitie duidelijk omschreven dat een aantal van de huidige waarden verdwijnen en dat daarvoor nieuwe waarden in de plaats komen. De te beschermen rode lijst soorten worden expliciet besproken. Er wordt voorgesteld om rekening te houden met het broedseizoen en met een transplantatie van rode lijst plantensoorten. Daarmee zijn de belangrijkste aspecten op een bevredigende wijze aan de orde gesteld.

Met de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek zijn afspraken gemaakt over uit voeren van een archeologische inventarisatie voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.

6.2 Humane en ecotoxicologische effecten

In de startnotitie wordt aannemelijk gemaakt dat er geen overschrijdingen zullen plaats vinden van waarden voor aanvaardbaar risico (ANR) en dat er (onder andere ten gevolge van vermindering van het contactoppervlak) een verbetering optreedt van ecotoxicologische risico's. Wel lijkt het de Commissie gewenst dat in het kader van het evaluatie- en monitoringprogramma gericht onderzoek (bioassays, bioaccumulatieproeven) wordt uitgevoerd naar ecotoxicologische risico's en de ontwikkeling daarvan in de tijd.

6.3 Verontreiniging grondwater

De Commissie heeft enkele opmerkingen over de keuze van gidsparameters bij de verspreidingsberekeningen voor verontreinigende stoffen, die worden gebruikt als basis voor het afwijzen van het gescheiden bergen.

Er is gekozen voor enkele PAK's als gidsstoffen. Hiervoor zijn **halfwaardetijden** (58000 dagen) aangenomen voor anaërobe microbiologische afbraak. Daarbij is tevens verondersteld, dat de metabolieten een geringere toxiciteit zullen hebben. Deze veronderstelling is moeilijk te onderbouwen. Bovendien is weinig bekend over de afbraak van deze metabolieten. Daarom is het gewenst in het MER als worst-case scenario een verspreidingsberekening op te nemen voor de situatie waarbij er geen afbraak optreedt. Deze berekening is reeds uitgevoerd (zie concept rapport "Verspreidingsberekeningen proefproject Meers"). Hieruit blijkt overigens, dat ook in dat geval de fluxen ver onder de toelaatbare fluxen blijven.

Bijlage 5 (met gedetailleerde analysecijfers) ontbreekt. Daardoor wordt er geen inzicht verschaft in de zwavelgehalten (sulfide, sulfaat). Deze zijn van belang voor de beoordeling van de (m)obiliteit van metalen onder gereduceerde condities. Over dit punt is onlangs nieuw onderzoek⁷ gepubliceerd. Volgens mondelinge mededelingen van RIZA is een aanvullend rapport in concept gereed.

- De Commissie adviseert de consequenties van deze nieuwe inzichten voor dit project alsnog in beeld te brengen.

Indien ook PCB's een onderdeel van de verontreiniging uitmaker⁸, zou het op zijn plaats aan deze verbindingen meer aandacht te schenken. Deze zijn weliswaar minder mobiel dan de gekozen PAK's, maar of de halfwaardetijd voor een volledige (anaërobe) mineralisatie kleiner zal zijn dan 159 jaar (= 58000 dagen), mag worden betwijfeld.

6.4 Geluid- en stofhinder

De uitgevoerde geluidsberekeningen zijn niet bijgevoegd en daarom niet door de Commissie beoordeeld.

6.5 Energieverbruik en luchtverontreiniging

De berekeningen zijn op een heldere manier weergegeven en zijn goed bruikbaar bij het maken van een afweging tussen de beschreven alternatieven.

⁷ J.P.M. Vink, "Beschikbaarheid van zware metalen in Maasuitwaarden en in reducerend sediment", RIZA rapport 99.167X, Lelystad, 1999; J.P.M. Vink, J. Hendriks, "RIZA: zware metalen in sediment wel degelijk een ecotoxicologisch risico", H2O #13, p. 38 - 39, 1999.

⁸ Mondeling is aangegeven dat de PCB-verontreinigingen in dit gebied beperkt zijn.

7. VERGELIJING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken.

Een vergelijking met de referentie is in het MER Grensmaas gegeven, dus resteert vergelijking van inrichtingsalternatieven.

De Commissie acht het terecht dat de startnotitie zich heeft beperkt tot het vergelijken van de alternatieven op verspreiding van verontreiniging en energie/luchtverontreiniging. De Commissie acht de verschillen tussen de alternatieven, alsmede de effecten correct en voldoende compleet in de startnotitie en bijlagen beschreven, zodat geen aanvullende informatie in een MER hoeft te worden gegeven met uitzondering van de punten die worden gevraagd in hoofdstuk 3, 4 en 6.

8. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen.

De provincie Limburg moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Aangezien Meers een proefproject is, acht de Commissie het van belang dat er evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd, waarmee voor komende bergingen rekening wordt gehouden. De Commissie adviseert daarin ook nog aan te geven welke maatregelen mogelijk zijn, indien bij de monitoring blijkt, dat de projectdoelstellingen (bijvoorbeeld met betrekking tot emissie van verontreinigende stoffen uit de kleiberging) niet worden gehaald.

- Een evaluatieprogramma dient bij het besluit beschikbaar te komen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer vast een aanzet maakt.

9. VORM, PRESENTATIE EN SAMENVATTING

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De Commissie vindt de presentatie van de startnotitie (concept-MER) goed verzorgd. Zij waardeert de aandacht die bij dit project is besteed aan voorlichting door het houden van een speciale informatieavond en door het verspreiden van informatiebrochures over het project.

- In verband met het gestelde in artikel 7.10 lid 1, onder h van de Wm wijst de Commissie er tot slot op dat een samenvatting nog ontbreekt.